

ב. בעינו, בשחור, הוי מום גמור [אף דלית בה עצם].

ג. בעינו, בלבן, ויש בה שער, פסול למזבח. ולא הוי מום גמור לשחוט עליו בחוץ.

ד. בעינו, בלבן, ואין בה שער, כשר למזבח.

שנינו במשנה: עינו אחת גדולה ואחת קטנה.

תנא: גדולה — כשל עגל. קטנה — כשל ארז.

שנינו במשנה: אזנו אחת גדולה וכו' רבי יהודה אומר: שתי ביציו וכו' ולא הודו לו חכמים.

והוינן בה: ורבנן, דלא הודו לו בביצים, עד כמה תהא חברתה קטנה ומכשרי?

ומשנינן: תניא: אחרים אומרים: אפילו אינה לביצה השניה אלא כפול כשרה.

מתניתין:

זנב העגל שאינה מגעת באורכה לערכוב, לפרק שבירך [וכדמפרש לקמן], בזה אמרו חכמים: כל מרבית עגלים כן! כך דרך תרבותם וגידולם של העגלים שזנבם מגיע עד הערכוב. וכל זמן שהן העגלים מגדילין, הן נמתחות עד למטה. הלכך אם הזנב אינו מגיע לערכוב הוי מום.

באיזה ערכוב אמרו?

רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: בערכוב שבאמצע הירך. וכדמפרש בגמרא.

ומקשינן: וכי יבלת דלית לה עצם הנמצא בגופא, פפולי הוי?! והרי תלתול בעלמא הוא וכשר אפילו למזבח [חתיכות בשר התלויות נקרא "תלתול"]?!?

דתניא: רבי אלעזר אומר: בעלי התלתולין, פפולין באדם כהן דאינו שווה בזרעו של אהרון, וכשירין בבהמה.

והדריןן מדלעיל, ומתריצין: אלא מתניתין אידי ואידי ביבלת בעינו. ולא קשיא, הא דהוי מום גמור, כשהיבלת נמצאת בשחור של העין הא דפסול רק למזבח, כשהיבלת בלבן שבעין.

ופרכינן: והא תניא לעיל [לח, ב']: אין מומיין בלבן וכשר אפילו למזבח, [והטעם, דלבן אינו עין אלא שומן העין].

ומתריצין: אלא אידי ואידי, בין מתניתין דלקמן דיבלת מיפסל למזבח ובין הא דתניא אין מומיין בלבן, מיירי בלבן. ואמר ריש לקיש לא קשיא. הא דקתני במתניתין אין שוחטין במקדש מיירי דאית בה ביבלת שער, ופסול הואיל והוא מגונה. הא דתניא אין מומיין בלבן וכשר לשחוט במקדש, דלית בה שער.

ומתניתין דידן דקתני דהוי מום גמור, איירי בשחור של עין, ואף על גב דלית בה עצם. ויבלת דקרא איירי ביש בה עצם ואפילו בגופו.

נמצא שלמסקנא יש בזה ד' סוגים:

א. יבלת בגופו, אם יש בה עצם הוי מום גמור ואם אין בה עצם כשר אף למזבח.